

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Pilica

Kod krajobrazu: 24-341.31-084

Położenie administracyjne: Gmina Pilica, Powiat zawierciański

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Widok na założenie urbanistyczne Pilicy z wyraźnie zaznaczoną lokalizacją ważnych obiektów historycznych; ujęcie w szerokim kontekście krajobrazowym. (fot. Jakub Botwina)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Pilica
ID	1022
Kod krajobrazu	24-341.31-084
Typ, podtyp krajobrazu	9a - Miejscowości z zachowanym układem historycznym
Typ rzeźby terenu*	B - Krajobrazy faliste
Kod mezoregionu*	341.31
Nazwa mezoregionu*	Wyżyna Częstochowska
Typ krajobrazu naturalnego*	Wyżyn i niskich gór
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Węglanowe i gipsowe - erozyjne: zwartych masywów ze skałkami
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.4.1.b
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Pilicki
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	5; 30
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Niżowy łęg jesionowo-olszowy; Żyzna buczyna sudecka, forma podgórska
Kod regionu historyczno-kulturowego*	II.A.27
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Ziemia Nidziańska i Pinczowska
Położenie administracyjne	Gmina Pilica, Powiat zawierciański
Powierzchnia (ha)	75,53

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - miejscowości z zachowanym układem historycznym, obejmujący założenie urbanistyczne miasteczka Pilica. Zwarty układ przestrzenny z zachowanym układem ulic i zabudowy, typowy dla XIV-wiecznych miast, lokowanych na prawie magdeburskim. Wykopaliska archeologiczne ujawniły fundamenty spalonego ratusza, obecnie budynek zrekonstruowany.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu w zakresie kryterium reprezentatywności, ze względu na występowanie zestawu cech charakterystycznych i właściwych dla modelowego, klasycznego wzorca danego podtypu;
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na zachowany średniowieczny układ urbanistyczny, wielość obiektów zabytkowych ujętych w rejestrze i krajowej ewidencji, a także szeroki i różnorodny zestaw cech charakterystycznych dla podtypu.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Brak szczególnych walorów przyrodniczych.

Walory kulturowe

Średniowieczny układ urbanistyczny ograniczony ulicami: Zawierciańską, Wolności, Łazienną, Armii Krajowej, Markowską Księżną i Różaną wpisany do rejestru zabytków. Kościół, sanktuarium MB Śnieżnej Opiekunki Rodzin - klasztor oo. Franciszkanów (d. Reformatrów) oraz centralnie w Rynku usytuowany ratusz (odbudowany na miejscu obiektów historycznych, nawiązujący do stylu dawnych obiektów tego typu). Przez obszar przebiega szlak kulturowy Szlak Maryjny.

Fizjonomia krajobrazu

Zachowany typowy układ zabudowy miasta średniowiecznego, z ulicami wychodzącymi z narożników i kościołem usytuowanym w jednym z nich. Brak negatywnych dominant krajobrazu. Dominanta pozytywna - kościół św. Jana Chrzciciela i Jana Ewangelisty, widoczna w panoramie miasteczka z punktu widokowego oraz przedpola ekspozycji (poza granicami jednostki). Krajobraz o wysokich walorach estetycznych. Przez obszar przebiega czerwony, turystyczny Szlak Orlich Gniazd.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Panorama na miasteczko Pilica. Widoczne przedpole ekspozycyjne od strony północno-zachodniej; szeroki, malowniczy kontekst krajobrazowy pól i otaczających płatów lasów oraz stawów. (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 2

Ulica z historycznym układem kamienic. Kościół w narożnym ustawieniu. (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 3

Kompozycja przestrzenna głównych obiektów zabudowy miasteczkowej w Rybniku. Ratusz, studnia i kościół Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty. (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 4

Położenie Pilicy w otoczeniu krajobrazów rolniczych, leśnych i płacowo-parkowych Widok z balonu. (fot. Urszula Myga-Pątek)

ZDJĘCIE NR 5

Centralna część rynku w Pilicy (fot. Jerzy Nita)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

